

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК  
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ  
(METHODOLOGICAL APPROACHES IN MODERN POLITICAL SCIENCE)**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська, англійська

Ужгород 2021



## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
Кількість кредитів ЄКТС – 5 (I семестр), 6 (II семестр)	Рік підготовки:		
Загальна кількість годин – 150 (I семестр), 180 (II семестр)	<b>1</b>	<b>1</b>	
Кількість модулів – 2	Семестр:		
Тижневих годин для денної форми навчання: <b>3,5</b>  аудиторних –  самостійної роботи студента –	<b>I</b>	<b>II</b>	<b>II</b>
	Лекції:		
	<b>36</b>	<b>34</b>	<b>22</b>
	Практичні (семінарські):		
	<b>24</b>	<b>22</b>	<b>10</b>
Вид підсумкового контролю: <b>іспит.</b>	Індивідуальна робота (курсів):		
	-	<b>30</b>	<b>30</b>
Форма підсумкового контролю: <b>усна.</b>	Самостійна робота:		
	<b>90</b>	<b>94</b>	<b>268</b>

## 2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Методологічні підходи сучасної політичної науки» (Methodological approaches in modern Political Science) є вивчення основних концептуальних підходів до вивчення процесів, явищ, інститутів та особливостей політичної реальності.

Завдання навчальної дисципліни:

1. ознайомити здобувачів вищої освіти з об'єктом, предметом. Методикою та специфікою вивчення предмету «Методологічні підходи сучасної політичної науки»;
2. охарактеризувати основні історичні періоди та напрямки становлення методологічних підходів політичної науки;
3. розкрити зміст основних категорій у структурі теоретико-методологічних підходів новітньої політології;
4. проаналізувати основні положення фундаментальних методологічних підходів політичної науки ХХ – поч. ХХІ ст.;
5. окреслити специфіку застосування новітніх методологічних підходів при дослідженні сучасної політологічної проблематики;
6. розкрити міждисциплінарну багатогранність теоретико-методологічних підходів у дискурсі сучасної політичної науки;
7. проаналізувати ключові тенденції розвитку сучасної політичної теорії.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

**1) Інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.

**2) Загальні компетентності:**

- ЗК-01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК-02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК-03. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК-05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК-06. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК-07. Здатність генерувати нові ідеї та нестандартні рішення.
- ЗК-08. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК-09. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
- ЗК-10. Здатність спілкуватися іноземною мовою у процесі професійної та наукової комунікації, працювати у міжнародному контексті.
- ЗК-11. Дотримання засад толерантності та поваги до різноманітності і мультикультурності

**3) Спеціальні (фахові) компетентності:**

- СК-01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
- СК-02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.
- СК-03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
- СК-05. Спроможність комплексно використовувати нормативну та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

- СК-06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
- СК-07. Вміння застосовувати під час дослідницької та практичної діяльності модерні та постмодерні теоретичні і методологічні підходи до розуміння сутності та аналізу різних рівнів політичної сфери
- СК-13. Здатність застосовувати теорії ідентичності та міграції, європейські моделі етнополітики для ефективного управління етнодемографічною сферою політики, попередження та вирішення етнополітичних конфліктів.
- СК-14. Вміння аналізувати загальні та специфічні тенденції розвитку громадянського суспільства, його культурні особливості, ефективно комунікувати з неурядовими організаціями та групами інтересу, визначати основні потреби та проблеми у цій сфері.
- СК-15. Спроможність застосовувати методики аналізу великих масивів інформації, політичної діагностики загалом для оцінки, прогнозування, моделювання розвитку різних рівнів політичної сфери.
- СК-16. Дотримання етичних засад у професійній політико-управлінській, консалтинговій, аналітичній, дослідницькій діяльності, здатність формувати та просувати політичний імідж.

### 3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «**Методологічні підходи сучасної політичної науки**» (**Methodological approaches in modern Political Science**) повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного.	ПРН-01.
Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.	ПРН-02.
Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.	ПРН-03.
Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.	ПРН-05.
Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	ПРН-06.
Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.	ПРН-08.
Застосовувати глобальний, міжнародний регіональний контекст до аналізу політичних явищ, відносин та тенденцій у політичній сфері України, розробляти прогнози та моделі розвитку різних сфер політичного та публічного життя, використовуючи досвід центральноевропейських країн.	ПРН-13.
Враховувати у дослідницькій та практичній діяльності особливості політичної, та громадянської культури, ідентичності осіб та спільнот, ментальні, соціально-політичні та інші передумови, які сприяють формуванню консервативних та популістських тенденцій у політиці.	ПРН-16.
Здійснювати інформаційно-аналітичну, консалтингову, експертну діяльність, володіти навичкам політичної діагностики, прогнозування та моделювання, враховуючи міжнародний та регіональний контекст.	ПРН-17.
Збирати, обробляти, аналізувати, інтерпретувати великі масиви даних про політичні та соціальні процеси та явища в Україні та у міжнародному вимірі, використовувати різні види писемних, візуальних джерел, аудіо записів для політологічного аналізу.	ПРН-18.
Формувати аналітичний та іміджевий контент засобів масової інформації, комунікувати, доносити політичні та ціннісні меседжі різним акторам політичного та громадського життя.	ПРН-20.

Дотримання етичних засад у професійній діяльності та у громадсько-політичному житті, під час міжособистісної та ділової комунікації з представниками наукових, політичних, управлінських, громадських, національно-культурних, релігійних організацій і спільнот, спроможність до дій в межах етики професійних відносин, толерантне ставлення до інших думок та позицій.	ПРН-21.
---	---------

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Методологічні підходи сучасної політичної науки» (Methodological approaches in modern Political Science):

<b>Програмні результати навчання</b>	<b>Шифр ПРН</b>
Розуміти передумови виникнення методологічних підходів сучасної політичної науки.	ПРН-01.
Розуміти і вміти застосовувати новітню термінологію у міждисциплінарному дискурсі сучасної політології.	ПРН-02.
Вміти працювати з іноземними джерелами, в яких розкрито специфіку застосування методологічних підходів зарубіжної політичної теорії.	ПРН-03.
Вміти підбирати теоретико-методологічні підходи у відповідності до завдань та специфіки політологічного дослідження.	ПРН-05.
Вміти вибудовувати структуру дослідження політичних інститутів, процесів, світової та регіональної політики.	ПРН-06.
Вміти розробляти проекти з політологічної проблематики із врахуванням сучасних методологічних підходів.	ПРН-08.
Вміти аналізувати проблематику української політичної сфери у контексті світових тенденцій та процесів глобалізації.	ПРН-13.
Розуміти біхевіористський методологічний підхід та застосовувати його при вивченні політичної культури суспільства, особливостей формування політичної свідомості.	ПРН-16.
Вміти обробляти соціально-політичну інформацію та надавати їй експертну оцінку.	ПРН-17.
Вміти працювати із різними джерелами інформації та прогнозувати основні тенденції розвитку політичної сфери України та зарубіжних країн.	ПРН-18.
Вміти застосовувати методологічні підходи сучасної політичної науки при аналізі медіа-простору.	ПРН-20.
Засвоїти основні засади професійної етики політолога як науковця, що опирається на широку методологічну базу.	ПРН-21.

#### 4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

##### Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- іспит;
- контрольна робота;
- відповіді на практичних заняттях;
- індивідуальна робота у формі аналітичного есе;
- презентація результатів індивідуальної роботи здобувача.

##### Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, написання аналітичного есе, письмове тестування з теми.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

#### Семестр I

##### Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	50 балів	<b>100 балів</b>
10	10	10	10	10	x	x	x	x		

##### Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	50 балів	<b>100 балів</b>
x	x	x	x	x	13	13	10	14		

**Семестр II** Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	50 балів	<b>100 балів</b>
15	50	20	x	x	x		

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)**

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	50 балів	<b>100 балів</b>
x	x	x	15	50	20		

**Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни**

**Семестр I**

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Разом за два модулі	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	5	30	4	30	9	<b>30</b>
Аналітичне есе	1	10	1	10	2	<b>10</b>
Презентація результатів індивідуальної роботи	1	10	1	10	2	<b>10</b>
Модульна контрольна робота	1	50	1	50	2	<b>50</b>
<b>Разом</b>	<b>x</b>	<b>100</b>	<b>x</b>	<b>100</b>	<b>x</b>	<b>100</b>

**Семестр II**

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Разом за два модулі	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	3	30	3	30	6	<b>30</b>
Аналітичне есе	1	10	1	10	2	<b>10</b>
Презентація результатів індивідуальної роботи	1	10	1	10	2	<b>10</b>
Модульна контрольна робота	1	50	1	50	2	<b>50</b>
<b>Разом</b>	<b>x</b>	<b>100</b>	<b>x</b>	<b>100</b>	<b>x</b>	<b>100</b>

### **Критерії оцінювання модульної контрольної роботи**

Модульна контрольна робота складається з трьох рівнів завдань.

Перший рівень завдань складають тести. Тести призначені оцінити знання понятійно-категоріального змісту та тематичної проблематики навчальної дисципліни, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Максимальна кількість балів за виконання першого рівня завдань 20 балів.

Другий рівень завдань складають відкриті запитання, які покликані з'ясувати розуміння основних принципів, функцій, форм та різновидів досліджуваних явищ та процесів. Максимальна кількість балів за виконання завдань другого рівня 15 балів.

Третій рівень завдань представлено питаннями (питаннями), які мають творчо-аналітичний характер та покликані з'ясувати вміння здобувачів вищої освіти обґрунтовувати та аргументувати висновки з проблематики навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів за виконання завдань третього рівня 15 балів.

### **Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю**

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

1) оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

2) оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

3) оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

4) оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

5) оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

6) оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

7) оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

## **5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **5.1 Зміст навчальної дисципліни.**

#### **Семестр I.**

#### **МОДУЛЬ №1. СУТНІСТЬ ТА ВИТОКИ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ НОВІТНЬОЇ ПОЛІТОЛОГІЇ / THE ESSENCE AND ORIGINS OF METHODOLOGICAL APPROACHES IN THE LATEST POLITICAL SCIENCE**

##### **ТЕМА 1. ПОЛІТИЧНА ТЕОРІЯ ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ / POLITICAL THEORY AS A COMPONENT OF POLITICAL SCIENCE.**

Метатеорії та їхній вплив на утворення політичної науки. Стадії розвитку політичної теорії. Географічний контекст розвитку політичної теорії.

Теорія, методи, методологічні підходи, парадигми. Рівні теоретичного аналізу. Нормативні теорії. Політична теорія і політичне мислення.

Політичні причини занепаду і нового піднесення нормативних теорій політики. Емпірико-аналітичні теорії.

##### **ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ ТА ТИПОЛОГІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ СТИЛІВ У ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ / THE CONCEPT AND TYPOLOGY OF INTELLECTUAL STYLES IN POLITICAL SCIENCE.**

Гальський стиль. Конструювання політичної теорії на матеріалі лінгвістики та мистецтвознавства. Постмодерна філософія. Р. Барт та Ж. Дерріда як фундатори стилю.

Тевтонський стиль. Поширення в країнах Східної Європи та в Німеччині. Вплив прихильників та трансформаторів марксистської традиції. Прихильність до створення нормативних теорій макрорівня.

Англосаксонський стиль. Поширення в англomовних країнах. Плюралізм теоретичних позицій. Домінування загальної прагматичної орієнтації.

##### **ТЕМА 3. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД В ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ / SYSTEM APPROACH IN POLITICAL RESEARCH.**

Сутність системного підходу до політичних досліджень та історія його виникнення і розвитку. Метафізичне та діалектичне коріння (Лао-цзи, Аристотель, Г. Гегель, Г. Спенсер).

Виникнення методології системного підходу як спроби диференціації закономірностей (Л. фон Берталанфі, Р. Акофф, Ф. Емері, Е. Юдін, М. Каган, В. Афанасьєв та ін.).

Стадії здійснення системного підходу щодо дослідження політичних явищ і діяльності (структурний аналіз та функціональний аналіз).

Сфери застосування системного підходу у політичних дослідженнях.

##### **ТЕМА 4. ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННЯХ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ / INSTITUTIONAL APPROACH IN POLITICAL SCIENCE RESEARCHES.**

Особливості дослідження «політичного» у концепції К. Шмітта. Граничні відмінності як основа побудови понять. Розрізнення друга і ворога – суть «політичного». Критика лібералізму. Поняття «суверен». Монополія останнього рішення.

Інституціоналізм М. Оріу та його праця “Теорія інституту і її основи. Нариси соціального віталізму”. Типологія інститутів. Співіснування економічної та політичної влади. Механізм створення правових норм.

Теорія елітарної демократії Й. Шумпетера. Підрив капіталізмом власної соціальної структури. Трансформація капіталізму в соціалізм у розвинутих капіталістичних умовах.

К. Мангейм та його праця «Ідеологія та утопія». Типологія утопій. Криза лібералізму та демократії. Перехід до планового суспільства. Інтелектуальна еліта як рушій оновлення суспільства.

### **ТЕМА 5. БІХЕВІОРИСТСЬКИЙ ПІДХІД ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ / APPROACH OF BEHAVIORISM AND ITS APPLICATION IN POLITICAL RESEARCH**

Походження біхевіоризму (концепції научіння) як загального методу для дослідження поведінки систем типу «black box». Праці І. Павлова, Д. Уотсона, Б. Скіннера та ін. дослідників.

Досвід використання положень біхевіоризму в соціальному управлінні та політичному керівництві. Галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні політичних процесів.

Галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні політичних процесів.

Напрями дослідження електоральної поведінки («мікро-мікро», «макро-макро», «мікро-макро», «макро-мікро»).

### **МОДУЛЬ №2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ «ПОЛІТИЧНОГО ПРОСТОРУ» / METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE STUDY OF "POLITICAL SPACE"**

#### **ТЕМА 6. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛІСТСЬКОГО ПІДХОДУ / FEATURES OF THE FUNCTIONALIST APPROACH.**

Функціоналістський підхід як узагальнення Т. Парсонсом та Р. Мертоном попередніх набутків «розуміючої соціології» та культурології.

Структурно-функціональний аналіз суспільства та суспільних явищ як основа для загального аналізу системи суспільства.

Специфіка інструментарію дослідження, що впливає з методології функціоналізму.

Сфери застосування методології функціоналізму. Структурно-функціональний підхід у теорії та практиці адміністративного менеджменту та дослідженні управлінських явищ і процесів.

#### **ТЕМА 7. НЕОМАРКСИЗМ ТА ПОСТМАРКСИЗМ У НОВІТНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ / NEOMARXISM AND POSTMARXISM IN THE LATEST POLITICAL SCIENCE.**

Неомарксистські концепції розвитку суспільства. Ревізія ортодоксального марксизму (А. Грамші, Д. Лукач). Критика детермінізму. Гегемонія як культурне лідерство правлячого класу. «Уречевлення» та класова свідомість.

Критична теорія Франкфуртської школи. «Негативна діалектика» Т. Адорно як методологічний підхід у політичній науці.

Специфіка трактування поняття «постмарксизм». Відмова від наративів ортодоксального марксизму та неомарксизму. Критика ідеології. Критика ідеї консенсусу. «Гегемонія та соціалістична стратегія» (Е. Лакло, Ш. Муфф).

#### **ТЕМА 8. ПІДХІД РАЦІОНАЛЬНОГО ВИБОРУ / RATIONAL CHOICE APPROACH.**

Спроба перетворити політичну науку на точну дисципліну. Коріння підходу в Античності та Просвітництві. Спорідненість із утилітаризмом.

Соціальні ситуації як дії індивідів. Раціональний вибір акторів як основа політичної дії. Врахування преференцій індивіда.

Критика підходу раціонального вибору за недостатність демократичних імплікацій. Повернення до розуміння акторів як творців свого «оточення». Мікротеоретичні засади поведінки. Спроба методичного поліпшення біхевіористських підходів. Спроба подолати фрагментацію суспільних наук.

## **ТЕМА 9. КОГНІТИВІСТСЬКА МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ / COGNITIVISTIC METHODOLOGY AND ITS APPLICATION IN POLITICAL RESEARCH.**

Джерела виникнення когнітивістського підходу до вивчення соціально-гуманітарних проблем.

Типології соціальної поведінки залежно від ставлення до себе й світу та методики, пов'язані з їх використанням (Дж. Роттер та ін.). Теорія соціального навчання (научіння).

Розвиток ідей когнітивізму П. Бурдьє. Впровадження понять «соціальний простір», «культурний капітал» у когнітивістську методологію.

Галузі застосування когнітивістського підходу.

### **Семестр II.**

## **МОДУЛЬ №1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ПОЛІТОЛОГІЇ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ПРОТИРІЧ / METHODOLOGICAL APPROACHES OF POLITICAL SCIENCE IN THE STUDY OF POLITICAL CONFLICTS AND CONTRADICTIONS**

### **ТЕМА 1. ФРЕЙДИСТСЬКА І НЕОФРЕЙДИСТСЬКА МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ / FREUDIAN AND NEO-FREUDIST METHODOLOGY AND ITS APPLICATION IN POLITICAL RESEARCH.**

Виникнення фрейдистської методології як спроби винайдення глибинних мотивів індивідуальної та соціальної дії (діяльності).

Базові гіпотези психоаналізу та їх опрацювання З. Фрейдом, К. Г. Юнгом, А. Адлером, К. Хорні, Г. Салліваном, Е. Фроммом та ін.

Юнгіанство та формування концепції колективного неусвідомленого. Методологія дослідження колективного неусвідомленого.

Галузі застосування психоаналітичної методології у політичних дослідженнях. Вивчення мотивації індивідуальної та соціальної діяльності; здійснення психологічної та соціокультурної типізації, вивчення рівнів компетентності у різних відгалуженнях соціальної практики.

### **ТЕМА 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ МЕТОД ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ / COMPARATIVE METHOD AND FEATURES OF ITS APPLICATION IN POLITICAL SCIENCE.**

Політична свобода у концепції Х. Арендт. Дослідження витоків тоталітаризму та становлення тоталітарних суспільств. Атомізоване суспільство, яке складається з «мас». Тоталітарне суспільство як екстремальний вид масового суспільства. Типологія терору.

Теорія політичної комунікації Ю. Хабермаса. Аналіз кризи легітимності політичної влади. Три системи знання: аналітичне, гуманістичне, критичне. Цілераціональна та комунікативна дія. Подолання соціальних бар'єрів за допомогою терапевтичної критики. Раціональне суспільство як кінцева точка еволюції.

Компаративний аналіз Д. Аптера. Особливості компаративістики. «Девелопменталізм» як напрямок компаративістики. Два альтернативні підходи у рамках девелопменталізму: теорія модернізації та теорія зумовленості.

### **ТЕМА 3. КОНФЛІКТОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД / CONFLICT THEORY APPROACH.**

Загальна теорія конфліктів. Карл Маркс як родоначальник конфліктологічного підходу.

Теорія конфліктів у ХХ ст. «Функція соціального конфлікту» Л. Козера. Соціологія конфлікту Г. Зіммеля. Особливості концепції конфліктів Р. Дарендорфа. Конфлікт у концепції К. Боулдінга.

Соціальний конфлікт. Внутріполітичний конфлікт. Особливості вивчення конфліктогенезу. Специфіка розвитку та вирішення міжгрупових конфліктів.

## **МОДУЛЬ №2. СТРУКТУРАЛІЗМ ТА ПОСТСТРУКТУРАЛІЗМ У ПАРАДИГМІ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ / STRUCTURALISM AND POSTSTRUCTURALISM IN THE PARADIGM OF MODERN POLITICAL SCIENCE**

### **ТЕМА 4. СТРУКТУРАЛІЗМ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПОЛІТОЛОГІЇ / STRUCTURALISM AS A METHODOLOGICAL APPROACH IN POLITICAL SCIENCE.**

Поняття «структура». Коріння підходу у структурній лінгвістиці. Структури та знакові системи у політології. Особливості застосування структуралістського підходу у Ф. де Соссюра, Р. Якобсона, К. Леві-Строса, Р. Барта, Ж. Лакана, М. Фуко.

Особливості французького структуралізму. Політологічний аспект структурної антропології. Структури у психоаналізі. Семіологічний проект та політична наука.

Критика структуралізму. Подолання структуралізму. Генеративізм у теорії Н. Хомського. «Відхід» від структуралізму у концепції «деконструкції» Ж. Дерріди.

### **ТЕМА 5. ПОСТСТРУКТУРАЛІЗМ ТА ПОСТМОДЕРНІЗМ В СУЧАСНІЙ ПОЛІТОЛОГІЇ / POSTSTRUCTURALISM AND POSTMODERNISM IN MODERN POLITICAL SCIENCE.**

Дискусія між модернізмом та постмодернізмом. Ліберальний плюралізм як соціальна парадигма постмодернізму.

Постструктуралізм М. Фуко. «Археологія знання» як особлива дисципліна, котра виявляє історично змінні системи розумових передумов пізнання та культури. «Генеалогія влади» та соціальні інститути. Концепція «влади-знання».

Концепція «символічного обміну» Ж. Бодрієра. Симулякри та «культура смерті». Неомарксистський постмодернізм Ф. Джеймсона. Концепція «Суспільства вистави» Г. Дебора. Морально-духовний вимір постмодерної ситуації та постмодерного світосприйняття.

Концепція «деконструктивізму» Ж. Дерріди. Змова проти Логосу. Концепція «шизоаналізу» Ж. Делеза та Ф. Гваттарі. Праця «Капіталізм та шизофренія». «Державна філософія» та «машини бажання».

### **ТЕМА 6. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ У ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ / TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF METHODOLOGICAL APPROACHES IN POLITICAL SCIENCE.**

Політична наука на початку ХХ ст. Міждисциплінарність як ключова риса сучасних політологічних студій.

Особливості застосування нормативних політичних теорій та фундаментальних методологічних підходів політичної науки на сучасному етапі.

Пост-постмодернізм та специфіка зміни парадигм у політології. Футурологічний аспект політології. Зміна інтелектуальних стилів.

Потреби політичної науки у ХХІ ст. Постійне оновлення як фундаментальна риса. Повернення до фундаментальних методологічних підходів. Ревізія критичної теорії суспільства.

## 5.2 Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
<b>1-й семестр</b>						
<b>Модуль 1. Сутність та витоки методологічних підходів новітньої політології</b>						
Тема 1. Політична теорія як складова політичної науки.	18	4	4	-	-	10
Тема 2. Поняття та типологія інтелектуальних стилів у політичній науці.	14	2	2	-	-	10
Тема 3. Системний підхід в політичних дослідженнях.	18	4	4	-	-	10
Тема 4. Інституційний підхід у дослідженнях політичної науки.	18	4	4	-	-	10
Тема 5. Біхевіористський підхід та його застосування в політичних дослідженнях.	16	4	2	-	-	10
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
Разом за модуль	86	20	16	-	-	50
<b>Модуль 2. Методологічні підходи до вивчення «політичного простору»</b>						
Тема 6. Особливості функціоналістського підходу.	16	4	2	-	-	10
Тема 7. Неомарксизм та постмарксизм в новітній політології.	14	4	2	-	-	10
Тема 8. Підхід раціонального вибору.	16	4	2	-	-	10
Тема 9. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях.	16	2	2	-	-	10
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
Разом за модуль	64	16	8	-	-	40
<b>Разом за семестр</b>	<b>150</b>	<b>36</b>	<b>24</b>	-	-	<b>90</b>

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
<b>2-й семестр</b>						
<b>Модуль 1. Методологічні підходи політології при дослідженні політичних конфліктів та протиріч</b>						
Тема 1. Фрейдистська і неофрейдистська методології та її застосування в політичних дослідженнях	21	4	2	-	-	15
Тема 2. Порівняльний метод та особливості його застосування в політичній науці.	25	6	4	-	-	15
Тема 3. Конфліктологічний підхід.	23	4	4	-	-	15
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
Курсова робота	15	-	-	-	-	-
Разом за модуль	86	16	10	-	15	45
<b>Модуль 2. Структуралізм та постструктуралізм в парадигмі сучасної політичної науки.</b>						
Тема 4. Структуралізм як методологічний підхід у політології	23	4	4	-	-	15
Тема 5. Постструктуралізм та постмодернізм в сучасній політології.	25	6	4	-	-	15
Тема 6. Тенденції розвитку методологічних підходів у політичній науці.	29	6	4	-	-	19
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
Курсова робота	15	-	-	-	-	-
Разом за модуль	94	18	12	-	15	49
<b>Разом за семестр</b>	<b>180</b>	<b>34</b>	<b>22</b>	<b>-</b>	<b>30</b>	<b>94</b>

### 5.3 Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
<b>1-й семестр</b>			
1.	Тема 1. Політична теорія як складова політичної науки.	4	-
2.	Тема 2. Поняття та типологія інтелектуальних стилів у політичній науці.	2	-
3.	Тема 3. Системний підхід в політичних дослідженнях.	4	
4.	Тема 4. Інституційний підхід у дослідженнях політичної науки.	4	-
5.	Тема 5. Біхевіористський підхід та його застосування в політичних дослідженнях.	2	-
6.	Тема 6. Особливості функціоналістського підходу.	2	-
7.	Тема 7. Неомарксизм та постмарксизм в новітній політології.	2	
8.	Тема 8. Підхід раціонального вибору.	2	-
9.	Тема 9. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях.	2	-
<b>Разом</b>		<b>24</b>	<b>-</b>
<b>2-й семестр</b>			
1.	Тема 1. Фрейдистська і неофрейдистська методології та її застосування в політичних дослідженнях	2	-
2.	Тема 2. Порівняльний метод та особливості його застосування в політичній науці.	4	2
3.	Тема 3. Конфліктологічний підхід.	4	2
4.	Тема 4. Структуралізм як методологічний підхід у політології	4	2
5.	Тема 5. Постструктуралізм та постмодернізм в сучасній політології.	4	2
6.	Тема 6. Тенденції розвитку методологічних підходів у політичній науці.	4	2
<b>Разом</b>		<b>22</b>	<b>10</b>

### 5.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
<b>1-й семестр</b>			
1.	Тема 1. Політична теорія як складова політичної науки.	10	-
2.	Тема 2. Поняття та типологія інтелектуальних стилів у політичній науці.	10	-
3.	Тема 3. Системний підхід в політичних дослідженнях.	10	-
4.	Тема 4. Інституційний підхід у дослідженнях політичної науки.	10	-
5.	Тема 5. Біхевіористський підхід та його застосування в політичних дослідженнях.	10	-
6.	Тема 6. Особливості функціоналістського підходу.	10	-
7.	Тема 7. Неомарксизм та постмарксизм в новітній політології.	10	-
8.	Тема 8. Підхід раціонального вибору.	10	-
9.	Тема 9. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях.	10	-
<b>Разом</b>		<b>90</b>	<b>-</b>
<b>2-й семестр</b>			
1.	Тема 1. Фрейдистська і неофрейдистська методології та її застосування в політичних дослідженнях	15	40
2.	Тема 2. Порівняльний метод та особливості його застосування в політичній науці.	15	50
3.	Тема 3. Конфліктологічний підхід.	15	50
4.	Тема 4. Структуралізм як методологічний підхід у політології	15	50
5.	Тема 5. Постструктуралізм та постмодернізм в сучасній політології.	15	50
6.	Тема 6. Тенденції розвитку методологічних підходів у політичній науці.	19	28
<b>Разом</b>		<b>94</b>	<b>268</b>

## 6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Основна література

1. Громадська думка: теоретичні та методологічні проблеми дослідження / За ред. В.Л.Оссовського. К.: Стилос, 2001. 168 с.
2. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол. : [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребкало та ін.] ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. Київ : НАДУ, 2018. 400 с. // <http://academy.gov.ua/social/pages/dop/2/files/b710d940-b89c-4a73-9c68-ba033e1bd602.pdf>
3. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
4. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. 5-е вид. Київ: Видавничий дім “Професіонал”, 2008. 240 с.
5. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень [Електронний ресурс] : курс лекцій / О. В. Кустовська. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. 124 с. Режим доступу : [http://www.library.tane.edu.ua/files/EVD/kl\\_mspnd.pdf](http://www.library.tane.edu.ua/files/EVD/kl_mspnd.pdf).
6. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад’юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с. // [https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky\\_on\\_metod\\_ta\\_org\\_nayk\\_dosl.pdf](https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_on_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf)
7. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ “Академія”, 2012. 320 с. Серія “Альма-матер.
8. Політологічний енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Укр. Асоціація політологів. [Упоряд. В. П. Горбатенко ; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
9. Політологія: Підручник / За ред. М.М. Вегеша. К.: Знання, 2008. 556 с. (Вища освіта XXI століття). // <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31880>
10. Прикладна політологія : навч. посіб. Рек. МОН. / За ред. В. П. Горбатенка. Київ: ВЦ “Академія”, 2008. 472 с. Альма-матер.
11. Beck, N. Political methodology: a welcoming discipline. *Journal of the American Statistical Association*, 95. P. 651–4. 2000.
12. Bevir M, Rhodes RAW. *Routledge handbook of interpretative political science*. Routledge, London, New York. 2016.
13. Vox-Steffensmeier J.M., Brady H.E., Collier D. *The Oxford handbook of political methodology*. Oxford University Press, New York, 2010.
14. Schram SF, Caterino V. *Making Political Science Matter. Debating Knowledge, Research, and Method*. New York University Press, New York and London, 2006.

### Допоміжна література

1. Абушенко В. Структурно-функциональный анализ / В. Абушенко // Новейший философский словарь : [3-е изд., исправл.]. Мн. : Книжный Дом. 2003. С. 997–1000. – Режим доступа : [http://www.gumer.info/bogoslov\\_Buks/Philos/New\\_Dict/767.php](http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/New_Dict/767.php)
2. Акофф Р. О целеустремленных системах / Р. Акофф, Ф. Эмери ; [пер. с англ.]. Изд. 2, доп. 2008. 272 с.

3. Бергаланфи Л. фон. История и статус общей теории систем / Л. фон Бергаланфи // Системные исследования. Ежегодник. М., 1973 С. 20–36. Режим доступа : <http://www.vuzlib.net/beta3/html/1/23966/24042/>
4. Боришполец К. П. Методы политических исследований : учеб. пособие для вузов / К. П. Боришполец. М. : Аспект-Пресс, 2005. 221 с.
5. Бурдые П. Начала / П. Бурдые. М., 1995. 386 с.
6. Бурдые П. Социальное пространство и символическая власть / П. Бурдые // THESIS. 1993. Вип. 2. С. 137-150 // [http://www.hse.ru/science/igiti/thesis2/2\\_2\\_3Bourd.pdf](http://www.hse.ru/science/igiti/thesis2/2_2_3Bourd.pdf)
7. Бурдые П. Социология политики / П. Бурдые. М., 1993. 426 с.
8. Бурдые П. Формы капитала [Электронный ресурс] / П. Бурдые // Экономическая социология. 2002. Т. 3. № 5. С. 60–74. Режим доступа : [http://www.ecsoc.msses.ru/pdf/data/670/586/1234/ecsoc\\_t3\\_n5.pdf](http://www.ecsoc.msses.ru/pdf/data/670/586/1234/ecsoc_t3_n5.pdf)
9. Вебер, Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. К: Основи, 1998. 534 с. // <http://litopys.org.ua/weber/wbs.htm>
10. Дегтярев А. Методологические подходы и концептуальные модели в интерпретации политических решений / А. Дегтярев // Политанализ.Ру. – Режим доступа : [http://www.politanaliz.ru/articles\\_55.html#\\_ftn7](http://www.politanaliz.ru/articles_55.html#_ftn7)
11. Истон Д. Новая революция в политической науке. Социально-политический журнал. 1993. № 8. С. 115–128.
12. Ковальова О. О. Неофункціоналізм проти традиційних підходів в теоріях європейської інтеграції / О. О. Ковальова // Грані. 2003. № 1(27). С. 114–117.
13. Короткова Н. В. Разработка Г. Д. Лассуэллом методов политического психоанализа / Н. В. Короткова // Социально-политический журнал. 1998. № 4. С. 193–203.
14. Крушельницкая О. В. Методология и организация научных исследований : [учеб. пособие] / О. В. Крушельницкая. К. : Кондор, 2003. 192 с.
15. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс. СПб. : Питер, 1997. 684 с.
16. Мангейм Б. Джаролд. Политология. Методы исследования / Джаролд Б. Мангейм: [пер. с англ.]. М. : Изд-во «Весь Мир», 1997. 544 с.
17. Матвеев, Ю. Н. Основы теории систем и системного анализа: учебное пособие : [1-е изд.] / Ю. Н. Матвеев. Тверь : ТГТУ, 2007. Ч. 1. 100 с. Режим доступа : [http://window.edu.ru/window\\_catalog/files/r58648/tstu-tver50.pdf](http://window.edu.ru/window_catalog/files/r58648/tstu-tver50.pdf)
18. Мацієвський Ю. Між функціоналізмом та нормативізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. / Ю. Мацієвський // Людина і політика. 2004. № 5.
19. Методологічні засади модернізації філософської та політологічної освіти і науки України : монографія / С. В. Руденко, В. Ю. Вілков, Н. В. Ярмоліцька, Я. А. Соболєвський ; за наук. ред. акад. А. Є. Конверського, д-ра філос. наук С. В. Руденка. К. : ВПЦ "Київський університет", 2017. 175 с. // <http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
20. Николко М. В. Применение структурно-функционального метода для анализа легитимации политической власти / М. В. Николко // Політична наука: предмет та методологічні засади : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції. Х. : Регіон-інформ, 2001.
21. Общая и прикладная политология : учебное пособие / [под общей редакцией В. И. Жукова, Б. И. Краснова]. – М. : МГСУ; Изд-во «Союз», 1997. 992 с. Режим доступа : [http://grachev62.narod.ru/krasnov/ch\\_04.htm](http://grachev62.narod.ru/krasnov/ch_04.htm)
22. Ольшанский Д. В. Основы политической психологии / Д. Ольшанский. Екатеринбург : Деловая книга, 2001. 496 с.
23. Ольшанский Д. Основное правило психоанализа / Д. Ольшанский // Психологическая газета. 20.02.2009. Режим доступа : [http://www.psy-gazeta.ru/prof\\_society/articles/2233/](http://www.psy-gazeta.ru/prof_society/articles/2233/)

24. Ольшанский Д. Страх как политическое событие / Д. Ольшанский // Режим доступа : <http://www.russ.ru/pushkin/Strah-kak-politicheskoe-sobytie>
25. Осипов Г. В. Социальная система Толкотта Парсонса и структурный функционализм / Г. В. Осипов. М. : Издательство НОРМА, 2001.
26. Парсонс Т. О социальных системах / Под ред. В.Ф. Чесноковой и С.А. Белановского. М.: Академический Проект, 2002. 832 с. // <http://www.pavroz.ru/files/parsonssystemah.pdf>
27. Парсонс Т. Понятие общества: компоненты и их взаимоотношения / Т. Парсонс. – Режим доступа : [http://www.iu.ru/biblio/archive/parsons\\_ponjatie/](http://www.iu.ru/biblio/archive/parsons_ponjatie/)
28. Парсонс Т. Попытка создания общей теории [Электронный ресурс] / Т. Парсонс. – Режим доступа : <http://www.polit.ru/analytics/2008/12/30/sots.html>.
29. Парсонс Т. Система современных обществ / Т. Парсонс. М., 1998. 270 с.
30. Садовский В. Н. Системный подход в современной науке (к 100-летию Людвиг фон Бергаланфи) / В. Н. Садовский, И. К. Лисеев. М. : Прогресс-Традиция, 2004 г. – 560 с.
31. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / Авт. кол.: О. Л. Валевський, Ю. Г. Кальниш, В. А. Ребкало та ін; За заг. ред. О. Л. Валевського, В. А. Ребкало. К.: Міленіум, 2003. 226 с.
32. Толмен Э. Ч. Бихевиоризм и необихевиоризм / Э. Ч. Толмен // Хрестоматия по истории психологии / [под ред. П. Я. Гальперина, А. Н. Ждан]. М., 1980. С. 47–54. Режим доступа : <http://flogiston.ru/library/tolmen>
33. Уотсон Д. Поведение как предмет психологии (бихевиоризм и необихевиоризм) / Д. Уотсон // Хрестоматия по истории психологии / [под ред. П. Я. Гальперина, А. Н. Ждан]. М., 1980. С. 34–44. Режим доступа : <http://flogiston.ru/library/watson>
34. Фейдимен Д. Гуманистический психоанализ. К. Хорни, Э. Эриксон, Э. Фромм / Д. Фейдимен, Р. Фрейджер. М. : Прайм-Еврознак, 2007. 156 с.
35. Фройд, Зігмунд. Вступ до психоаналізу /Пер. з нім. П.Тарашук. К: Основи, 1998. 709 с.
36. Фромм Э. Психоанализ и этика / Э. Фромм. М., 1993. 286 с.
37. Фромм, Еріх. Мати чи бути? : пер. з англ. / Еріх Фромм. К.: Укр. письменник, 2010. 222 с.
38. Черныш А. Методология и технология современного политологического исследования: Учебное пособие. Одесса, „Астропринт”, 2003. 198 с.
39. Шабров О. Системный подход и компьютерное моделирование в политологическом исследовании / О. Шабров // Общественные науки и современность. 1996. № 2. С. 100–110. Режим доступа : [http://www.ecsocman.edu.ru/images/pubs/2004/06/03/0000160544/012\\_Shabrov\\_METODOLOGIYa.pdf](http://www.ecsocman.edu.ru/images/pubs/2004/06/03/0000160544/012_Shabrov_METODOLOGIYa.pdf)
40. Шарапов О. Д. Системный анализ: навч.-метод, посібник [для сам. вивч. дисциплін] / О. Д. Шарапов, В. Д. Дербенцев, Д. Є. Семьонов. К. : КНЕУ, 2003. 154 с.
41. Шиндеров Б. В. Психоанализ в политической науке / Б. В. Шиндеров, А. Н. Сапрыкин // Актуальные проблемы гуманитарных наук. – М., 1995.
42. Юдин Б.Г. Системные представления о функциональном подходе / Б.Г. Юдин //Системные исследования. М., 1973.
43. Юнг К. Г. Избранные произведения / К. Г. Юнг. М., 1998. 684 с.
44. Юнг К. Концепция коллективного бессознательного / К. Юнг. Режим доступа : <http://www.oculus.ru/stat.php?id=53>

**Результати перегляду  
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_\_/ 20\_\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_\_ від « \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_\_/ 20\_\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_\_ від « \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_\_/ 20\_\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_\_ від « \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_\_/ 20\_\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_\_ від « \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)